

Oponentský posudek na bakalářskou diplomovou práci Lucie Tolarové: Explorace zrcadla a sebezpoznavání u vybraných skupin primátů.

Tato bakalářská diplomová práce vznikala v jakémsi tandemu s prací D. Voláka, která byla obhájena v minulém semestru, což přímo vybízí k určitému srovnání. Autorka se, stejně jako její kolega, pustila do poměrně složitého tématu. Z práce je zjevné její nadšení pro práci se zvířaty a provedení vlastního experimentu. Nicméně z předloženého textu mám dojem, že se ji nepodařilo tak úplně proniknout do teoretické části a to jak tématu tak například statistického zpracování nasbíraných dat.

Práce obsahuje krátký literární úvod. V první části jsou informace o skupině kosmanovitých. Obsahují zejména obecné informace o biologii skupiny. Vzhledem k tématu práce bych uvítala i nějaké informace o kognitivních schopnostech. Jak sama autorka píše, rozvinuté kognitivní schopnosti jsou předpokladem úspěšného složení testu a čtenář se tu o nich nic nedoví. Větší část literární rešerše je věnována hlavnímu tématu a to zrcadlovým testům. V této části autorka (na rozdíl od svého předchůdce) neopomněla zmínit první studii, která zrcadlové experimenty odstartovala. Bohužel se celá literární rešerše omezuje na převyprávění obsahu několik studií. Nelze tedy říci, že by autorka ukázala schopnost syntézy informací z jednotlivých zdrojů. Text nemá ani dobře uspořádanou strukturu, například vliv věku je zde zmíněn hned ve třech odstavcích v různých částech textu. Nedovíme se mnoho ani o metodice jednotlivých studií, která by měla být asi jádrem této práce. Samozřejmě je zde popis metodiky těch několika studií, ale chybí nějaké souhrnné informace například: jaké postupy převažují, kde jsou výjimky, jaký má daná metodika potenciálně vliv na výsledky a podobně. Už vůbec se v práci nedovíme definici pojmu sebezpoznavání, ani jakékoli další informace o tom co se tímto testem vlastně měří. To by mi nevadilo, kdyby se pak autorka soustředila jen na metodická úskalí a možná vylepšení. Nicméně výsledky i jiné studie jsou interpretovány i z hlediska významu tohoto experimentu.

Cíle práce nejsou zmíněny na konci úvodu, ale jsou ve formě hypotéz na konci metodiky, což mi nepřijde jako nejšťastnější. Nicméně horší je samotná formulace hypotéz, které stejně jako u kolegy nemají podobu testovatelných hypotéz.

Při zpracování výsledků je opět vidět snaha uchopit takto obtížně zpracovatelná data. Nicméně jejich interpretace zůstává poněkud vágní a nejsem si jistá, že autorka princip mnohorozměrných analýz skutečně pochopila. Diskuze práci prakticky chybí. Na závěr je uveden pouze souhrn výsledků. Hlavní náplň diskuze tedy konfrontaci výsledků s předchozími studiemi v diskuzi nenajdeme.

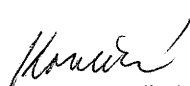
Konkrétní dotazy:

- Na několika místech kritizujete sociální izolaci zkoumaných jedinců v některých experimentech. Jako jeden z důvodů uvádíte, že chtěli autoři docílit větší pozornosti věnované zrcadlu. Napadl by vás ještě nějaký jiný důvod, proč k oddělení jedinců autoři přistupují?
- Zarazila mě interpretace výsledků předchozích studií ohledně individuální variability v úspěšném zvládnutí testu. Myslíte si tedy, že by bylo možné, že schopnost sebezpoznavání by někteří jedinci měli a jiní ne? A jak konkrétně toto podle vás může ovlivnit personalita? (jak uvádíte na str.6)
- Komentář k výsledkům PCA (např. kap 4.1.2) na mě dělá dojem, že interpretujete osy PCA jako v podstatě časové osy (viz formulace *většina chování během doby pozorování narůstá*), což se podle mého názoru z prezentovaného grafu vyčíst nedá. Můžete to nějak okomentovat?
- V kap. 4.1.3 se v grafu popisu chování v závislosti na prezentovaném předmětu objevuje pro mě celkem záhadný výsledek a to že chování „schovávání se pod látku“ (v grafu jako W) roste směrem k objektu zrcadlo. Máte pro to nějaké vysvětlení?

- Není mi též jasné, proč u jednoho druhu byla provedena analýza chování pro každý den zvlášť. A to právě u druhu, kde nevyšlo pořadí experimentů jako signifikantní faktor. Naopak u dvou dalších druhů tento faktor signifikantně vyšel a analýza provedená nebyla.
- Na základě svých výsledků jste podle vás vyvrátila hypotézu č.1. Váš závěr je, že lepší než porovnání se zakrytým předmětem je porovnávat chování s plastem nebo sklem. Jak by vypadaly výsledky na základě, kterých byste tuto hypotézu nevyvrátila? A na základě kterých konkrétních výsledků můžete tento svůj závěr o větší vhodnosti dvou zmiňovaných předmětů udělat?

Přesto, že autorce zjevně nechybí nadšení pro věc, považuji zpracování bakalářské práce za méně zdařilé a vzhledem k požadavkům na bakalářskou práci za hraniční. Závěrečné hodnocení navrhu s přihlédnutím k průběhu obhajoby.

V Českých Budějovicích 13.5. 2013

Mártina Konečná, PhD.